

“He fet la novel·la que m’ha donat la gana”

L'autora xertolina Laia Viñas, guanyadora del Premi Documenta, debuta amb ‘Les closques’, un llibre complex i madur ambientat entre el delta de l'Ebre, Barcelona i Suïssa

Xerta Oriol Gracià

“He après a escriure llegint”, diu l'escriptora Laia Viñas (Xerta, 1997). I potser perquè és una lectora atenta i porosa, amb només vint-i-tres anys ha estat capaç d'escriure una novel·la com *Les closques* (L'Altra Editorial), guardonada amb el Premi Documental 2020. El seu debut literari és un llibre narrativament complex, ple de subordinades i conjuncions, amb frases desordenadament ordenades i una gamma variada de ritmes; amb personatges ben armats i descripcions que fan del drama poesia. És un text en el qual es fan notar els clàssics de la literatura catalana del segle XX: s'hi intueix la devoció de

Mercè Rodoreda per les sagues familiars, però també l'estil punyent de quan Montserrat Roig se submergia en les relacions de les dones amb el món, uns vincles que gairebé sempre solien grinyolar. *Les closques* està protagonitzada per l'Arnau, però la mirada feminista i el concepte de maternitat hi apareixen constantment.

La història està ambientada a la segona meitat del segle passat i parla de les cicatrius allargades de la guerra civil, de la migració espanyola a Suïssa, de la relació entre el camp (un delta de l'Ebre poc bucòlic) i la ciutat (Barcelona), però sobretot és una novel·la de relacions familiars. De fet, el retrobament de l'Arnau amb la seua filla desencadena una trama

carregada de personatges gens còmodes i molt ben contextualitzats: “És una ficció pura, però he utilitzat elements del meu entorn per a donar cos al relat. Una de les meues iaies va vindre d'Andalusia al Delta, una altra va emigrar a Suïssa. Jo soc de Xerta, però he anat a viure a Barcelona per a estudiar periodisme. D'una manera o altra les meues circumstàncies apareixen també a la novel·la”.

A *Les closques*, Viñas prescindix dels diàlegs directes i les converses les integra orgànicament a la narració: “Quan escrivia guions al principi d'una frase, em semblava que trencava el ritme. I després de llegir *Milkman* de l'escriptora nord-irlandesa Anna Burns, em vaig adonar que era possible escriure tota una història sense necessitat d'escriure diàlegs amb estil directe”. I tot plegat ho escriu amb català occidental i amb variants dialectals del tortosí de vegades no normatives, però estilísticament ben justificades. “Va ser una recomanació de l'editora l'Eugènia Broggi, que amb el llibre *Gina* de la Maria Climent, que també està ambientat al delta de l'Ebre, ja va tenir cura de les variants dialectals. I amb aquell precedent ha estat molt fàcil entendre'ns sobre este tema”, explica. “He necessitat dos anys per

a acabar la novel·la, per a rescriure alguns dels capítols fins a vint vegades, sense cotilles, sense presses, sense pensar gaire si li agradaria al lector. He fet la novel·la que m'ha donat la gana”, conclou.

UNA PEDRERA D'AUTORS EMERGENTS Amb *Les closques*, Laia Viñas ha guanyat ex aequo el Documenta 2020, que convoca la llibreria Documenta de Barcelona, un premi al qual poden presentar-se autors i autores menors de trenta-cinc anys i que és un primer pas més que respectable cap al reconeixement literari, sempre lligat a la innovació estilística. De fet, des dels anys vuitanta, ha estat la plataforma de llançament d'autors com Vicenç Villatoro, Flàvia Company, Toni Sala, Sebastia Alzamora i més

recentment Alicia Kopf, Irene Solà i Jordi Nopca. El 2013 el va guanyar l'escriptor i traductor ampostí Yannick Garcia, amb el conjunt de relats *La nostra vida vertical*. L'Altra Editorial publica el guanyador del certamen des del 2014. Una editorial, per cert, que ha impulsat l'edició en català d'autors com James Salter, Lucia Berlin o Karl Ove Knausgård, però també ha confiat en escriptors emergents, com l'escriptora Maria Climent (Amposta, 1985) que fa un any i mig va debutar amb *Gina*, una història de descoberta i autoconeixement ben acollida per la crítica i els lectors. Així, orbitant entre el premi i l'editorial, han sorgit tres noves veus de la literatura de les Terres de l'Ebre que formen part d'una generació literàriament prometedora. ■

